## Словозміна дієслова типу „*pracovať*“ / časovací vzor *pracovať*.

| Особа<br>Osoba | Однина<br>Singulár | Множина<br>Plurál |
|---|---|---|
| 1-а | (Ja) prac-uje-m | (My) pracujeme |
| 2-а | (Ty) pracuješ | (Vy) pracujete |
| 3-а | (On, ona, ono) pracuje o | (Oni, ony) pracujú |

Майбутній час

1. Ja budem pracovať
2. Ty budeš pracovať
3. On, ona, ono bude

1. my budeme pracovať
2. vy budete pracovať
3. oni, ony budú pracovať

Zajtra budem oslavovať narodeniny.

Минулий час

1. Ja pracovala som, pracoval som, pracovalo som
2. Ty pracovala si, pracoval si, pracovalo si
3. On pracoval, ona pracovala, ono pracovalo

1. my pracovali sme
2. vy pracovali ste
3. oni, ony pracovali

Pracoval som do večera.

**До цієї дієвідміни також належать, наприклад, такі дієслова:**

**Študovať** – вивчати, вчитися
**cestovať** – їздити, мандрувати
**Obedovať** – обідати
**ďakovať** – дякувати
**venovať** – присвячувати
**pozdravovať** – вітати
**oslavovať** – святкувати
**menovať** – називати
**existovať** - існувати
**ospravedlňovať sa** – вибачатись
**zorganizovať** – організувати oslavu

Študoval som na lekárskej fakulte.
Kedy budete oslavovať narodeniny svojich deti?

**! Зверніть увагу на помилки, які зазвичай роблять початківці:**

| Українською | Словацькою |
|---|---|
| Я працюю | Ja pracujem |
| Він працює | On pracuje |
| Ми працюємо | My pracujeme |
| Вони працюють | Oni pracujú |

| |
|---|
| **Неправильно:** *ja pracujú.* |
| **Правильно:** ja pracujem, oni pracujú. |

**Вправа1:** Провідміняйте вище вказані слова, наприклад:

***Ja študujem, ty študuješ, on (a) študuje.***

**Вправа 2:** Відкрийте дужки:

*My (študovať) na univerzite.*
*My budeme študovať na univerzite.*
*My študovali sme na univerzite.*

Katka (pracovať) v lekárni. Ty (cestovať) do Európy. Vy (venovať sa) dieťaťu. Lenka a Vlado (oslavovať) svadbu. Láska (existovať) na svete. Učiteľka (ospravedlňovať sa) že meška. (Zorganizovať) party. Vždy tu (obedovať)? Dieťa (pozdravovať) matku s narodeninámi. My (ďakovať) vám. Susedka (menovať) dcérku slniečko.

## Модальні дієслова (Modálne slovesá)

Модальні дієслова виражають різні відтінки можливості, бажаності, здатності, обов'язковості здійснення особою певної дії. Вони поєднуються з неозначеною формою дієслів, які передають смисл цієї дії.

Основними модільними дієсловами в словацькій мові є **chcieť, môcť, mať, musieť, smieť, vedieť.**

Дієслово **chcieť** (хотіти) виражає бажання, наприклад:
Chcem pracovať. – Я хочу працювати.
Chcete čaj alebo kávu? – Хочете чай або каву?
Chceš mi niečo povedať? – Хочеш мені щось сказати?

Дієслово **môcť** перекладається українською мовою як *могти:*
Môžeš mi pomôcť? – Можеш мені допомогти?
Nemôžem prísť na hodinu. – Я не можу прийти на урок.
Môžeme ísť pešo. – Можемо йти пішки.

Дієслово **mať** відповідає українському *мати, треба:*
Máme písať úlohu. – Нам треба писати вправу.

Máš sa správať – Ти маєш поводитись гарно.
Mám sa naučiť báseň. – Маю вивчити вірш.

Дієслово **musieť** має в українській мові відповідник *мусити:*
Či chceš, či nechceš ale musíš upratať. – Хочеш не хочеш, але мусиш прибрати.
Musím ísť k zubárovi. – Мушу (змушена) йти до стоматолога.
Musíte prísť včas. – Мусите прийти вчасно.

Дієслово **smieť** означає *сміти, мати право, могти:*
Smiem vás o niečo poprosiť ? – Можу вас дещо попросити?
Nesmie sem prísť. – Не сміє сюди прийти.
Smieš to vedieť. – Маєш право це знати.

Дієслово **vedieť** може вживатися в модальному значенні
як *могти, вміти, (знати):*
Vieš si to predstaviť? – Можеш це собі уявити?
Neviem ti to vysvetliť. – Не можу це тобі пояснити.
Vie sa ovladať – Вміє тримати себе в руках (володіти собою).

## Словозміна модальних дієслів у теперішньому часі

### (Časovanie modálnych slovies v prítomnom čase)

| **Особа**<br>**Osoba** | **chcieť** | **môcť** | **musieť** | **smieť** | **vedieť** |
|---|---|---|---|---|---|
| *Однина – Singulár (Jednotné číslo)* | | | | | |
| 1-a | chcem | môžem | musím | smiem | viem |
| 2-a | chceš | môžeš | musíš | smieš | vieš |
| 3-a | chce | môže | musí | smie | vie |
| *Множина – Plurál (Množné číslo)* | | | | | |
| 1-a | chceme | môžeme | musíme | smieme | vieme |
| 2-a | chcete | môžete | musíte | smiete | viete |
| 3-a | chcú | môžu | musia | smú | vedia |

## Словозміна модальних дієслів в минулому часі

**(Časovanie modálnych slovies v minulom čase)**

| Osoba | chcieť | môcť | musieť | smieť | vedieť |
|---|---|---|---|---|---|
| *Singulár* | | | | | |
| 1-a | chcel, -a, -o som | moh/ol, -la, -lo som | musel, -a, -o som | smel, -a, -o som | vedel, -a, -o som |
| 2-a | chcel, -a, -o si | moh/ol, -la, -lo si | musel, -a, -o si | smel, -a, -o si | vedel, -a, -o si |
| 3-a | chcel, -a, -o | moh/ol, -la, -lo | musel, -a, -o | smel, -a, -o | vedel, -a, -o |
| *Plurál* | | | | | |
| 1-a | chceli sme | mohli sme | museli sme | smeli sme | vedeli sme |
| 2-a | chceli ste | mohli ste | museli ste | smeli ste | vedeli ste |
| 3-a | chceli | mohli | museli | smeli | vedeli |

*Budúci čas*

| Osoba | chcieť | môcť | musieť | smieť | vedieť |
|---|---|---|---|---|---|
| *Singulár* | | | | | |
| 1-a | Budem chcieť | - | - | - | - |
| 2-a | Budeš chcieť | - | - | - | - |
| 3-a | Bude chcieť | - | - | - | - |
| *Plurál* | | | | | |
| 1-a | Budeme chcieť | - | - | - | - |
| 2-a | Budete chcieť | - | - | - | - |
| 3-a | Budú chcieť | - | -- | - | - |

-

**Вправа 1*:*** Відкрийте дужки.

(Ja chcieť) ísť do školy. ( Ty nesmieť) to úrobiť. (On musieť) pracovať na závode. (My môcť) čítať po anglicky. (Vy musieť) prísť zajtra o siedmej. (Oni vedieť) si to vysvetliť.

**Вправа 2*:*** Підкладіть вирази.

**Výrazy:** bývate, čítam, je, sa majú, sa máš, hovorí

Katka _____ po slovensky.

Kristína_____ študentka.

Muž a dieťa_____ dobre.

Peter, ako _____ ?

Ja _____ knihu.

Pán Horák, kde _____ ?

# M’яка вимова de, te, ne, le, di, ti, ni, li.

У словацькій мові існують 4 корелятивні за твердістю-м'якістю пари приголосних : **d – ď, t – ť, n – ň, l – ľ.** Вони позначаються відповідними знаками. У сполученні з голосними і, í, e, а також дифтонгами ia, ie, iu надрядкові знаки не ставляться, але ці приголосні вимовляються м'яко.

**deti /ďeťi/**
**teta /ťeta/**
**pekne /pekňe/**
**rodina /roďina/**
**ticho /ťicho/**
**nikto /ňikto/**
**dívať sa /ďívať sa/**
**dieťa /ďjeťa/**
**peniaze /peňjaze/**
**cvičenie /cvičeňje/**

Приголосні у звукосполученнях **de, te, ne, le, di, ti, ni, li** вимовляються твердо:

- у кінцевих основах прикметників типу **pekný, pekní, matkini, matkine, jednej, jedni, jeden.**
- у формах займенників **ten, tento, onen.**
- у префіксальних утвореннях **odísť, predísť, nadísť, podísť.**
- у деяких незапозичених словах: **teraz, teda, vtedy, temer=asi, jeden, jedenásť, hoden, žiaden, pijatika, okienečko, alebo, len.**
- у словах іншомовного походження **študent, univerzita, internet, modem, telefón, koléga, poliklinika, politik.**
- у звуконаслідуваннях: **tik-tak, cingi-lingi, dínom-dánom, tikot.**
- Звуки **dž, č, j** мають м'яку вимову.

## Прочитайте слова:

Dedo, otec, teta, teplo, nemocnica, dej, nádej, koniec, kde, dnes, deň, sedem, nemý, neskoro, dedina, deti, nebo, nedeľa, nič, divadlo, divák, lekár, lekvár, lesný, letný, lietadlo, lipa, tehla, tehotná, temno, tiecť, tieň, tiež, ti (tebe)

## Різниця між «aký» і «ktorý»

***Aký*** питаємо про властивості
***Ktorý*** питаємо про конкретних людей, на предмети…
-:*V akom meste bývaš*?
-:*Vo veľkom, na strednom Slovensku*.
-:*V ktorom meste bývaš*?
-:*V Banskej Bystrici*.

## А тепер згадаймо вивчене ☺

**Вправа 1.** *Прочитайте та перекладіть.*

-Ahoj.

-Ahoj.

-Ja som Zuzana. Ako sa voláš?

-Volám sa Kristína. Teší ma.

-Si študentka?

-Áno, som študentka.

-Odkiaľ si, Kristína?

-Som z Litvy. A ty?

-Ja som zo Slovenska, z Bratislavy. Kde bývaš? V ktorom meste?

-Bývam vo Vilniuse.

-Akými jazykmi hovoríš?

-Hovorím po litovsky, po anglicky a trochu po slovensky.

-Koľko máš rokov?

-Ja mám dvadsať (20) rokov. A ty?

-Ja mám devätnásť (19) rokov.

## **Вправа 2:** *Доповніть правильними виразами*

*Výrazy:* ***ja mám, áno, dobre, akými jazykmi, si, ahoj, ty, tiež, ako sa máš, po slovensky, ja, Bratislavy, volám sa, a ty, bývam, hovorím, máš.***

Zuzana: Ahoj.

Kristína: ___.

Z: _____ som Zuzana. Ako sa voláš?

Kr: ____ Kristína. Teší ma.

Z: ____ študentka?

Kr:___ , som študentka.

Z: Odkiaľ __ , Kristína?

Kr: Som z Litvy. A ___ ?

Z: Ja som zo Slovenska, z ____ . Kde bývaš? V ktorom meste?

Kr: ____ vo Vilniuse.

Z: _____ hovoríš?

Kr: Hovorím po litovsky, po anglicky a trochu _____ .

Z: Koľko ___ rokov? Ja mám dvadsať (20) rokov. A ty?

Kr: ___ deväťnásť (19) rokov.

## **Вправа 3.** Перекладіть.

- Доброго дня!
- Доброго!
- Я хотів би з Вами познайомитися. Як Вас звати?
- Мене звати Ольга. А Вас?
- Мене звати Роман. Дуже приємно. Звідки Ви?
- Я з України. Проживаю в Києві. Bývam...
- Ви розмовляєте словацькою мовою? Hovoríte...
- Так, я розмовляю словацькою мовою.
- Де Ви навчаєтеся? Kde študujete?
- Я навчаюсь в університеті. ... na univerzite.

- Що Ви вивчаєте? Čo

- Я вивчаю словацьку мову.

- я хоті в би Вас познайомити з моїм колегою kolégom Дмитром. Ви ще не знайомі? Chcel by som Vás zoznámiť...

- Ні. Я буду Вам дуже вдячна за знайомство. Budem Vám veľmi vďačný za zoznámenie. Ste veľmi láskavá(ý). Ви дуже люб'язні!

- Нема за що! Niet začo.

- Щиро Вам вдячна! Srdečná vďaka.

- До зустрічі!

- До завтра! Do zajtra!